

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia väliaikaisesti siten, että Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille maksutta luovutettaviksi tarkoitettujen tavaroiden kotimaiset myynnit ja muista jäsenvaltioista tapahtuvat yhteisöhankinnat sekä tällaisiin tavaroihin liittyvät palvelut säädettäisiin verottomiksi. Verottomuus koskisi lähinnä myyntejä yleishyödyllisille yhteisöille. Näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä vero saataisiin vähentää eli kyse olisi nollaverokannasta. Lakiteknisistä syistä myös eräiden muutoksen kohteena olevien lainkohtien väliaikaista muuttamista koskevaa lakia on muutettava.

Ehdotettu muutoslakiin kohdistuva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja pysyvästi voimassa olevaan lakiin kohdistuva laki osin mahdollisimman pian ja osin 1.7.2022, jolloin edellä mainitun muutoslain voimassaolo päättyy. Säännöksiä sovellettaisiin taannehtivasti 24.2.2022 alkaen ja ne olisivat voimassa 31.12.2022 asti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö	4
2.2 Kansallinen lainsäädäntö.....	6
3 Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
4 Esityksen vaikutukset	10
4.1 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2 Hallinnolliset vaikutukset.....	11
5 Voimaantulo	12
6 Suhde muihin esityksiin.....	12
LAKIEHDOTUKSET	13
1. Laki arvonnisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta	13
2. Laki arvonnisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.....	15
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTIT	17
1. Laki arvonnisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta	17
2. Laki arvonnisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta.....	20

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan komissio aikoo antaa väliaikaisesti voimassa olevan päätöksen Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille maksutta luovutettavien tai heidän käyttöönsä maksettua asetettavien tavaroiden tuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Komissio toimitti jäsenvaltioille 19.4.2022 luonnoksen tästä päätöksestä (Ares(2022)3076142 – 19/04/2022).

Yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta 16.11.2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009, jäljempänä *tullittomuusasetus*, 76 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksessa säädetyn, katastrofien uhrien hyväksi tulevien tavaroiden tullittomuuden myöntäminen edellyttää, että komissio tekee katastrofin kohteeksi joutuneen jäsenvaltion tai joutuneiden jäsenvaltioiden pyynnöstä päätöksen noudattamalla kiireellisyysmenettelyä, johon kuuluu neuvottelu muiden jäsenvaltioiden kanssa. Päätöksessä vahvistetaan tarvittaessa tullittomuuden soveltamisen laajuus ja edellytykset.

Euroopan unionissa sovellettavasta arvonlisäverojärjestelmästä säädetään yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY, jäljempänä *arvonlisäverodirektiivi*. Direktiivin 2006/112/EY 143 artiklan b ja c alakohdan soveltamisalasta vapautettaessa tietty tavaroiden lopullinen maahantuonti arvonlisäverosta 19.10.2009 annettu neuvoston direktiivi 2009/132/EY, jäljempänä *maahantuontidirektiivi*, sisältää vastaavanlaiset säännökset katastrofien uhrien hyväksi tulevien tavaroiden verottomuudesta ja menettelyistä verottomuuden käyttöönottamiseksi.

Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien henkilöiden auttamiseksi Itävalta, Kroatia, Tšekki, Viro, Ranska, Kreikka, Unkari, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Irlanti, Liettua, Suomi ja Italia esittivät vuoden 2022 maaliskuussa komissiolle pyynnöt maahantuotujen tavaroiden vapauttamisesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Komissio kuuli jäsenvaltioita asiasta huhtikuussa tullittomuusasetuksen ja maahantuontidirektiivin mukaisesti.

Komission päätösluonnoksen viidennen johdantokappaleen mukaan Venäjän Ukrainaan tekemän aseellisen hyökkäyksen aiheuttama humanitääriin kriisi muodostaa tullittomuusasetuksessa ja maahantuontidirektiivissä tarkoitetun katastrofin. Komission mukaan tämän vuoksi on aiheellista myöntää katastrofien uhrien hyväksi maahan tuotaville tavaroille vapautus tuontitulleista ja arvonlisäverosta.

Päätösluonnoksen ensimmäisen johdantokappaleen mukaan Venäjä aloitti 24.2.2022 ilman edeltävää provokaatiota ja perusteettomasti aseellisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Venäjän hyökkäyksen seurauksena noin 3,5 miljoonaa henkilöä on saapunut unioniin vain neljän viikon aikana. Venäjän hyökkäystä pakenevien henkilöiden muuttoliike asettaa haasteita jäsenvaltioille, kun ne pyrkivät tarjoamaan riittävän humanitäärisen avun ja vastaamaan hyökkäystä pakenevien tarpeisiin.

Johdantokappaleen 12 mukaan, ottaen huomioon jäsenvaltioiden kohtaamat äärimmäiset haasteet vapautus tuontitulleista ja arvonlisäverosta olisi myönnettävä 24.2.2022 alkaen tapahtu-neelle tuonnille. Vapautuksen olisi oltava voimassa 31.12.2022 saakka.

Komission päätösluonnoksen mukainen vapautus tullimaksuista ja maahantuonnin arvonlisäverosta koskee tilannetta, jossa tavarat tuodaan valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten toimesta tai puolesta, taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestöjen toimesta tai puolesta jäsenvaltioon, joka on pyytänyt komission päätöstä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä ja siitä on kuultu Verohallintoa ja Tullia. Asian kiireellisyyden vuoksi esityksestä ei ole pyydetty lausuntoja.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö

Arvonlisäverodirektiivin 143 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava verosta muun muassa neuvoston direktiivissä 83/181/ETY tarkoitettujen tavaroiden lopullinen maahantuonti. Direktiivin 77/388/ETY 14 artiklan 1 kohdan d alakohdan soveltamisalasta vapautettaessa tietty tavaroiden lopullinen maahantuonti arvonlisäverosta 28.3.1983 annettu neuvoston direktiivi 83/181/ETY on korvattu maahantuontidirektiivillä. Artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan verosta on vapautettava vastaavasti yhteisön tullialueeseen kuuluvilta kolmansilta alueilta tulevien tavaroiden lopullinen maahantuonti.

Komission päätös pohjautuu tullittomuusasetukseen ja maahantuontidirektiiviin. Päätösluonnoksen 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan vapautuksen edellytyksenä on, että tavarat täyttävät asetuksen 75, 78, 79 ja 80 artiklassa sekä direktiivin 52, 55, 56 ja 57 artiklassa säädetyt vaatimukset. Asetuksen ja direktiivin artiklojen sisällöt vastaavat toisiaan.

Maahantuontidirektiivin 51 artiklan mukaan maahantuonnissa on vapautettava verosta valtion laitosten tai toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien muiden avustus- tai hyväntekeväisyysjärjestöjen tuomat tavarat, joita on tarkoitus jakaa vastikkeetta yhden tai usean jäsenvaltion aluetta kohtaavan katastrofin uhreille tai saattaa vastikkeetta tällaisten katastrofien uhrien käyttöön tavaroiden pysyessä kyseisten elinten omistuksessa. Vapautus on myönnettävä maahantuonnissa samoin edellytyksin myös avustusyksiköiden avustustoiminnan ajaksi omiin tarpeisiinsa maahan tuomille tavaroille.

Maahantuontidirektiivin 52 artiklan mukaan vapautuksen ulkopuolelle on jätettävä tuhoalueiden uudelleenrakennukseen tarkoitettut materiaalit ja varusteet.

Maahantuontidirektiivin 55 artiklan mukaan vapautuksen saanut elin ei saa lainata, antaa vuokralle tai vastikkeellisesti taikka vastikkeetta luovuttaa tavaroita muutoin kuin mainituissa 51 artiklassa säädetyin edellytyksin ilmoittamatta asiasta ennakolta toimivaltaisille viranomaisille. Jos tavaroita lainataan, annetaan vuokralle tai luovutetaan elimelle, johon voidaan soveltaa 51 artiklan mukaista vapautusta, vapautus pysyy voimassa, jos tämä elin käyttää kyseisiä tavaroita tähän vapautukseen oikeuttaviin tarkoituksiin. Muutoin lainaus, vuokraus tai luovutus edellyttää, että maksetaan ennakolta lainaus-, vuokraus- tai luovutuspäivänä voimassa olevan kannan mukainen arvonlisävero toimivaltaisten viranomaisten kyseisenä päivänä tunnustamien tai hyväksymien tavaroiden lajien ja arvojen mukaan.

Maahantuontidirektiivin 56 artiklan mukaan tavaroita ei katastrofien uhrien lakattua käyttämästä niitä saa lainata, antaa vuokralle tai luovuttaa vastikkeellisesti tai vastikkeetta ilmoitta-

matta asiasta ennakolta toimivaltaisille viranomaisille. Jos tavaroita lainataan, annetaan vuokralle tai luovutetaan elimelle, johon voidaan soveltaa 51 artiklan mukaista vapautusta, tai tarvittaessa elimelle, johon voidaan soveltaa 43 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista vapautusta, vapautus pysyy voimassa, jos tämä elin käyttää kyseisiä tavaroita tällaisiin vapautuksiin oikeuttaviin tarkoituksiin. Muutoin lainaus, vuokraus tai luovutus edellyttää, että maksetaan ennakolta lainaus-, vuokraus- tai luovutuspäivänä voimassa olevan kannan mukainen arvonlisävero toimivaltaisten viranomaisten kyseisenä päivänä tunnustamien tai hyväksymien tavaroiden lajien ja arvojen mukaan.

Maahantuontidirektiivin 57 artiklan mukaan 51 artiklassa tarkoitettujen elinten, jotka eivät enää täytä vapautuksen myöntämisen edellytyksiä tai aikovat käyttää maahantuonnissa verosta vapautettuja tavaroita muihin kuin mainitussa artiklassa säädettyihin tarkoituksiin, on ilmoitettava asiasta toimivaltaisille viranomaisille. Sellaisten elinten, jotka eivät enää täytä vapautuksen myöntämisen edellytyksiä, omistukseen jääville tavaroille myönnetty vapautus pysyy voimassa, jos tavarat luovutetaan tämän luvun mukaisesti myönnettävään vapautukseen oikeutetulle elimelle tai tarvittaessa 43 artiklan mukaisesti myönnettävään vapautukseen oikeutetulle elimelle, jos kyseinen elin käyttää kyseisiä tavaroita näihin vapautuksiin oikeuttaviin tarkoituksiin. Muutoin näistä tavaroista on maahantuonnissa kannettava asianmukainen mainittujen edellytysten täyttymisen lakatessa voimassa olevan kannan mukainen arvonlisävero toimivaltaisten viranomaisten kyseisenä päivänä tunnustamien tai hyväksymien tavaroiden lajien ja arvojen mukaan. Vapautuksen saaneen elimen muihin tarkoituksiin käyttämistä tavaroista on maahantuonnissa kannettava asianmukainen niiden muuhun käyttöön ottamisen päivänä voimassa olevan kannan mukainen arvonlisävero toimivaltaisten viranomaisten kyseisenä päivänä tunnustamien tai hyväksymien tavaroiden lajien ja arvojen mukaan.

Komission päätösluonnoksen 1 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille tarkoitettujen tavaroiden maahantuonti on vapautettava tullimaksuista ja maahantuonnin arvonlisäverosta, jos tavarat tuodaan valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten toimesta tai puolesta taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestöjen toimesta tai puolesta.

Komission päätösluonnoksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa luetellaan käyttötarkoitukset, joita varten tuotuja tavaroita vapautus koskee. Vapautus koskee tavaroita, jotka jaetaan maksutta päätösluonnoksessa mainittujen elinten ja organisaatioiden toimesta henkilöille, jotka pakenevat Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä. Vapautus koskee myös tavaroita, jotka asetetaan maksutta sellaisten henkilöiden käyttöön, jotka pakenevat Venäjän hyökkäystä siten, että tavarat säilyvät päätösluonnoksessa tarkoitettujen elinten ja organisaatioiden omistuksessa.

Komission päätösluonnoksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden maahantuonti voidaan vapauttaa tullimaksuista ja maahantuonnin arvonlisäverosta myös, jos tavarat tuodaan toiseen komission päätöstä pyytäneeseen jäsenvaltioon kuin missä tavaroita on tarkoitus käyttää, kun tavarat tuodaan sellaisen hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestön toimesta, joka harjoittaa toimintaa jäsenvaltiossa, jossa tavarat on tarkoitus käyttää ja järjestö on tämän komission päätöstä pyytäneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä. Hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestön on ilmoitettava tavaroiden siirrosta jäsenvaltiosta toiseen ennakolta vapautuksen myöntävän jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Komission päätösluonnoksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan organisaatiot, joille on myönnetty 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu tuontitullittomuus ja arvonlisäverovapautus, voivat luovuttaa 1 kohdassa tarkoitettuja tuontitulleista ja arvonlisäverosta vapautettuja tavaroita Ukrainan valtiollisille toi-

mijoille tai Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten hyväksymille hyväntekeväisyys- tai avustajärjestöille jaettaviksi maksutta apua tarvitseville. Edellytyksenä on, että tavaroiden siirrosta ilmoitetaan ennakolta vapautuksen myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

Komission päätösluonnoksen 1 artiklan 4 kohta sisältää katastrofiapujärjestöjen tuomia tavaroita koskevan vapautuksen. Päätösluonnoksen mukaan tavarat on vapautettava tuontitulleista ja maahantuonnin yhteydessä maksettavasta arvonlisäverosta, kun ne tuodaan katastrofiapujärjestöjen toimesta tai niiden puolesta niiden tarpeiden täyttämiseksi ajanjaksona, jona ne tarjoavat katastrofiapua niille henkilöille, jotka pakenevat Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä.

Päätösluonnoksen 4 artiklassa luetellaan ne jäsenvaltiot, jotka ovat esittäneet komissiolle puheena olevaa vapautusta koskevan pyynnön. Artiklan mukaan 1 artiklaa sovelletaan Itävaltaan, Kroatiaan, Tšekkiin, Viroon, Suomeen, Ranskaan, Kreikkaan, Unkariin, Irlantiin, Italiaan, Liettuaan, Luxemburgiin, Maltaan, Alankomaihin, Puolaan, Romaniaan, Slovakiaan ja Sloveniaan tehtyihin tuonteihin 24.2.2022 alkaen ja 31.12.2022 saakka.

Arvonlisäverodirektiivin 140 artiklan a kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vapautettava verosta yhteisöhankinnat, jos verovelvollisen suorittama näiden tavaroiden luovutus olisi kaikissa olosuhteissa vapautettu verosta jäsenvaltion alueella, ja b kohdan mukaan, jos näiden tavaroiden maahantuonti olisi kaikissa olosuhteissa 143 artiklan 1 kohdan a, b, c sekä e–l alakohdan säännösten perusteella vapautettu verosta. Artikla ei kata nyt puheena olevia maahantuonteja vastaavia yhteisöhankintoja, koska tuonnin verottomuutta ei sovelleta kaikissa olosuhteissa.

Arvonlisäverodirektiiviin on lisätty poikkeuksellisia tilanteita koskeva 101 a artikla neuvoston direktiivillä (EU) 2022/542 direktiivien 2006/112/EY ja (EU) 2020/285 muuttamisesta arvonlisäverokantojen osalta. Direktiivin johdanto-osan mukaan tämä on tarpeen, jotta jäsenvaltiot voisivat reagoida nopeasti poikkeuksellisiin olosuhteisiin, kuten pandemioihin, humanitäärisiin kriiseihin ja luonnonkatastrofeihin. Arvonlisäverodirektiivin 101 a artiklan 1 kohdan mukaan, jos komissio on myöntänyt jäsenvaltiolle maahantuontidirektiivin 53 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti luvan soveltaa vapautusta tavaroihin, jotka on maahantuotu katastrofin uhrien hyväksi, kyseinen jäsenvaltio voi myöntää samoin edellytyksin vapautuksen, johon liittyy edeltävässä vaiheessa maksetun arvonlisäveron vähennysoikeus, kyseisten tavaroiden yhteisöhankinnoille ja luovutuksille ja tällaisiin tavaroihin liittyvien palvelujen suorituksille, mukaan lukien vuokrauspalvelut. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion, joka haluaa soveltaa tätä toimenpidettä, on ilmoitettava asiasta arvonlisäverokomitealle. Artiklan 3 kohdan mukaan, kun vapautuksesta hyötyvien elinten hankkimia tavaroita tai palveluja käytetään muihin kuin direktiivin 2009/132/EY VIII osaston 4 luvussa säädettyihin tarkoituksiin, tällaisten tavaroiden tai palvelujen käytöstä on suoritettava arvonlisäveroa edellytyksin, jotka ovat voimassa silloin, kun vapautuksen edellytykset eivät enää täyty.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuva tavaroiden ja niihin liittyvien palvelujen myynti toimijoille, jotka luovuttavat tavarat tai palvelut vastikkeetta Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien henkilöiden tarpeita varten on nykytilassa arvonlisäveronalaista, ellei myyntiin sovellu jokin erityinen verottomuussäännös.

Arvonlisäverolain (1501/1993) 94 §:ssä säädetään maahantuotavien tavaroiden verottomuudesta. Pykälän 1 momentin 12 kohta koskee muun muassa komission päätösluonnoksessa mainittuja, tullittomuusasetuksen 74–80 artiklan perusteella tullittomia tavaroita.

Komission antaessa päätösluonnoksen mukaisen päätöksen Suomessa olisi vapautettu arvonlisäverosta Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille vastikkeetta luovutettujen tavaroiden maahantuonti, jos tavarat tuodaan valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten toimesta tai puolesta taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestöjen toimesta tai puolesta. Tulli on päätöksessä tarkoitettujen hyväksytyjen organisaatioiden osalta toimivaltainen viranomainen Suomessa ja se ylläpitää listausta hyväksytyistä organisaatioista.

Arvonlisäverolain 72 f §:n 1 kohdan mukaan tavarahan yhteisöhankinnasta ei suoriteta veroa, jos tavarahan maahantuonnista ei olisi suoritettava veroa. Lähtökohtaisesti säännöksen sanamuoto mahdollistaisi siten jo nykyisin komission päätösluonnoksessa tarkoitettujen tavaroiden yhteisöhankintojen vapauttamisen arvonlisäverosta.

Komission päätöksen ja arvonlisäverolain mukainen vapautus ei kuitenkaan kata tuontia seuraavia Suomessa tapahtuvia myyntejä eikä Suomessa valmistettujen tavaroiden täällä tapahtuvia myyntejä. Komission päätöksen mukainen verovapaus aiheuttaa siten kotimaisten hankintojen osalta kilpailuneutraalisuusongelman. Voittoa tavoittelemattomien järjestöjen tekemien tuontien verokohtelu on edullisempi kuin hankinta kotimaiselta maahantuojalta tai valmistajalta. Voittoa tavoittelemattomien järjestöjen ostoihin sisältyvät verot jäävät siis kyseisille järjestöille kustannukseksi. Sama koskee kirkon ja seurakuntien tekemiä hankintoja.

Kilpailuneutraliteettiongelma ei sitä vastoin koske vastaanottopalvelujen tuottajia eikä valtion tai kuntien tekemiä hankintoja. Ukrainasta sotaa paenneille annetaan tilapäistä suojelua ja sotaa paenneet henkilöt ovat oikeutettuja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) tarkoitettuun vastaanottoon. Vastaanotolla tarkoitetaan vastaanotto- ja järjestelykeskusten sekä niiden järjestämien vastaanottopalvelujen kokonaisuutta, jonka tarkoituksena on kansainvälistä suojelua hakevan ja tilapäistä suojelua saavan toimeentulon ja huolenpidon turvaaminen. Vastaanottokeskus tai järjestelykeskus voi olla valtion vastaanotto- tai järjestelykeskus, josta vastaa Maahanmuuttovirasto, tai kunnan, kuntayhtymän, muun julkisoikeudellisen yhteisön taikka yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämä vastaanotto- tai järjestelykeskus. Maahanmuuttovirasto maksaa vastaanotto- ja järjestelykeskuksen perustamis- ja ylläpitokustannukset sekä palvelujen tuottajalle korvauksen vastaanottopalveluiden järjestämisestä. Vastaanottopalvelun myynti on arvonlisäverollista, mistä johtuen toiminnan harjoittajilla on arvonlisäveron vähennysoikeus hankinnoista. Valtion virastojen ja laitosten määrärahat budjetoidaan arvonlisäverottomin hinnoin ja arvonlisäveron osuus katetaan erilliseltä menomomentilta, jolloin ostohintaan sisältyvällä arvonlisäverolla ei ole kustannusvaikutusta hankintaa tehtäessä. Hankintaneutraalisuuden toteuttamiseksi hyvinvointialueilla ja kunnilla on arvonlisäverolain 130 §:n mukaan oikeus saada valtiolta palautuksena hankintaan sisältyvä vero, josta ei saa tehdä vähennystä tai josta ei saa palautusta. Venäjän hyökkäystä Ukrainaa vastaan paenneille luovutettavien tavaroiden verottomuus ei siten aiheuta kilpailuneutraliteetin kannalta kannustinta hankkia tuotteita itse maahantuomalla.

Arvonlisäverolain 20 §:n mukaan tavarahan myyntinä pidetään myös tavarahan tai palvelun ottamista omaan käyttöön. Tavarahan tai palvelun omaan käyttöön ottamisena pidetään muun muassa sitä, että elinkeinonharjoittaja luovuttaa tavarahan tai palvelun vastikkeetta. Oman käytön verotus koskee vain tilannetta, jossa tavarahan tai palvelun hankinnasta on voitu tehdä vähennys tai jossa tavara on valmistettu verollisen liiketoiminnan yhteydessä tai itse suoritettu palvelu on suoritettu verollisen liiketoiminnan yhteydessä ja elinkeinonharjoittaja myy vastaavia palveluja ulkopuolisille. Yritysten on siten suoritettava oman käytön veroa Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien tarpeita varten lahjoitetuista tavaroista ja niihin liittyvistä palveluista, jos yritys on tuottanut lahjoitetut tavarat tai palvelut itse verollisen liiketoiminnan yhteydessä

tai hankkinut tavarat tai palvelut alun perin verollista liiketoimintaansa varten. Oman käytön verotuksen tarkoituksena on tehtyjen vähennysten eliminointi. Yrityksillä ei ole vähennysoikeutta sellaisista tavaroista tai palveluista, jotka hankitaan nimenomaan lahjoitettavaksi Venäjän hyökkäystä Ukrainaan pakenevien tarpeisiin, joten oman käytön verotus ei koske tällaisia tilanteita.

3 Ehdotuksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on tukea Ukrainan pakolaisille annettavaa materiaalista humanitaarista apua ja poistaa komission päätöksestä ja arvonlisäverotusta koskevista säännöksistä johtuva Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden kotimaisia myyntejä koskeva neutraalisuusongelma. Tämä tehtäisiin säätämällä komission päätöksen kattamia tuonteja vastaavat myynnit yleishyödyllisille yhteisöille ja uskonnollisille yhdyskunnille verottomiksi. Tällaisiin tavaroihin liittyvät palvelut olisivat myös verottomia. Näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä vero saataisiin vähentää eli kyse olisi nollaverokannasta. Tätä verottomuutta sovellettaisiin myös oman käytön verotukseen näiden toimijoiden ollessa lahjoituksen saajina. Lisäksi vastaavat tavaroiden yhteisöhankinnat säädettäisiin verottomiksi.

Verottomuus ei koskisi vastikkeellisia myyntejä valtiolle, kunnille, hyvinvointialueille tai vastaanottopalvelujen järjestäjille, koska neutraalisuusongelma ei koske näitä tilanteita. Verottomuuden säätäminen ainoastaan lisäisi tavaroiden ja palvelujen myyjien sekä ostajina toimivien edellä mainittujen julkisyhteisöjen ja vastaanottopalvelujen järjestäjien hallinnollista taakkaa. Verovapautus koskisi sen sijaan näille julkisyhteisöille tai vastaanottopalvelujen järjestäjille vastikkeetta tehtäviä tavaroiden luovutuksia tai palvelujen suorituksia. Tältä osin vapautus olisi tarpeen, jotta yritykset voisivat tehdä lahjoituksia näille toimijoille ilman velvollisuutta suorittaa oman käytön veroa tai näille toimijoille voitaisiin muutoin tehdä lahjoituksia ilman verokustannusta. Verottomuus ei koskisi valtion liikelaitoksia tai muita arvonlisäverolain 7 §:ssä tarkoitettuja laitoksia, koska näillä toimijoilla ei arvioida olevan esityksessä tarkoitettuja hankintoja tai lahjoituksia Ukrainan pakolaisille.

Veroa ei suoritettaisi myöskään Venäjän hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankinnasta tai tällaisiin tavaroihin liittyvistä palveluista, jos ostajana on toimija, joka luovuttaa tavarat tai suorittaa palvelut vastikkeetta edellä mainituille toimijoille. Koska ostaja on tässä tilanteessa hankkinut hyödykkeet vähennykseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen, ostajan suorittama lahjoitus ei ole oman käytön verotuksen alainen.

Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevina henkilöinä pidettäisiin esimerkiksi 4.3.2022 annetussa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä ((EU) 2022/382) Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta sekä 7.3.2022 annetussa valtioneuvoston päätöksessä (149/2022) tilapäisen suojelun antamisesta Ukrainan tilanteeseen vastaamiseksi tarkoitettuja henkilöitä. Verottomuuden edellytyksenä ei kuitenkaan olisi, että Ukrainasta pakenevalle henkilölle olisi annettu päätös tilapäisestä suojelusta tai että hyökkäystä paennut henkilö olisi hakenut tilapäistä suojelua.

Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien tarpeisiin välittömästi liittyvinä tavaroina pidettäisiin esimerkiksi elintarvikkeita, hygieniatarvikkeita, lääkkeitä ja lääkinnällisiä tarvikkeita, vaatteita, peitteitä ja hätämajoitustarvikkeita. Tällaisten tavaroiden luovutuksiin liittyvinä palveluina pidettäisiin esimerkiksi ateriapalveluja.

Osa esityksen muutoksista kohdistuu lainkohtiin, joita on muutettu väliaikaisesti 30.6.2022 asti voimassa olevalla muutoslailla 150/2022. Koska tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ennen kuin muutoslain 150/2022 voimassaolo päättyy, tällä esityksellä tehtävät muutokset on kohdistettava sekä arvonlisäverolain pysyvästi voimassa olevaan sanamuotoon että väliaikaisesti voimassa olevaan sanamuotoon. Arvonlisäverolain lisäksi on siten muutettava myös eräiden muutoksen kohteena olevien lainkohtien väliaikaista muuttamista koskevaa lakia.

Arvonlisäverolaki

Arvonlisäverolakiin lisättäisiin edellä olevan mukaisesti määräaikaisesti uusi 38 f §, jonka 1 momentin mukaan veroa ei suoritettaisi Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien tarpeisiin välittömästi liittyvien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankinnasta tai tällaisiin tavaroihin liittyvistä palvelujen myynnistä, jos ostajana on:

1) Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville maksutta luovutettujen tavaroiden tuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta annetussa komission päätöksessä (EU) 2022/xxx tarkoitettu muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymä organisaatio omassa maassaan tapahtuvan toiminnan osalta, tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö taikka 5 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta;

2) 6 §:ssä tarkoitettu julkisyhteisö tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 13 §:ssä tarkoitettujen vastaanottopalvelujen järjestäjä siltä osin kuin tavarat luovutetaan tai palvelut suoritetaan niille vastikkeetta; tai

3) toimija, joka luovuttaa tavarat tai suorittaa palvelut vastikkeetta 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuille tahoille.

Ostajalla tarkoitettaisiin myös vastikkeettoman luovutuksen saajaa.

Pykälän 2 momentin mukaan, mitä 1 momentissa säädetään, sovellettaisiin kuitenkin vain, jos ostaja hankkii tavarat tai palvelut johonkin seuraavista käyttötarkoituksista:

1) jaettaviksi tai suoritettavaksi vastikkeetta niille henkilöille, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä;

2) asetettaviksi vastikkeetta niiden henkilöiden käyttöön, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä siten, että tavarat jäävät ostajan omistukseen;

3) luovutettavaksi Ukrainan valtiolliselle toimijalle tai Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten hyväksymälle hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestölle jaettavaksi tai suoritettavaksi vastikkeetta apua tarvitseville; tai

4) luovutettaviksi vastikkeetta 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ostaja tai 2 tai 3 kohdassa tarkoitettujen vastikkeettoman luovutuksen saaja ottaisi tavarat tai palvelut muuhun kuin 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön, ostajan tai saajan olisi suoritettava tavaroista tai palveluista veroa niiden muuhun käyttöön ottamisajankohtana 84, 85 tai 85 a §:n nojalla määrättyyn verokannan mukaisesti ostohinnan tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan perusteella. Veron suorittaminen ei vaikuttaisi 102 §:ssä tarkoitettuun vähennysoikeuteen.

Arvonlisäverolain 72 f §:ssä säädetään siitä, milloin tavarain yhteisöhankinta on veroton. Säännöksen nykyinen sanamuoto mahdollistaa Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden yhteisöhankintojen vapauttamisen arvonlisäverosta. Nollaverokannan soveltamisen vuoksi ehdotukseen sisältyvässä 38 f §:ssä mainittaisiin kuitenkin nimenomaisesti myös yhteisöhankinnat.

Arvonlisäverolain 131 §:ssä säädetään erälle ulkomaankauppaa ja verotonta toimintaa harjoittaville yrityksille palautettavasta verosta. Pykälään lisättäisiin viittaus Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden ja palvelujen verottomuutta koskevaan 38 f §:ään. Ehdotuksen mukaisia verottomia myyntejä harjoittavilla yrityksillä olisi siten oikeus saada takaisin myynteihin liittyviin hankintoihin sisältyvä vero palautuksena. Palautusoikeus vastaisi laajuudeltaan verovelvollisten yritysten vähennysoikeutta.

Lain 209 b §:ssä säädetään laskunantovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sellaisista verottomista myynneistä, jotka oikeuttavat ostoihin sisältyvän veron palautukseen on annettava lasku. Yrityksillä olisi oikeus palautukseen 131 §:ään ehdotetun lisäyksen perusteella. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin viittaus ehdotuksen 38 f §:ään.

Lain 209 j §:ssä säädetään liiketoiminnan jatkajan ja liikkeen tai sen osan luovuttajan selvityksenantovelvollisuudesta. Pykälään lisättäisiin määräaikaisesti uusi 5 momentti, jonka mukaan ehdotuksen 38 f §:ssä tarkoitetun ostajan olisi annettava myyjälle selvitys siitä, että Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavat tavarat tai palvelut tulevat 38 f §:n 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Laki arvonlisäverolain muuttamisesta

Arvonlisäverolain 131 §:ssä säädetään erälle ulkomaankauppaa ja verotonta toimintaa harjoittaville yrityksille palautettavasta verosta. Pykälään lisättäisiin viittaus Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden ja palvelujen verottomuutta koskevaan 38 f §:ään. Ehdotuksen mukaisia verottomia myyntejä harjoittavilla yrityksillä olisi siten oikeus saada takaisin myynteihin liittyviin hankintoihin sisältyvä vero palautuksena. Palautusoikeus vastaisi laajuudeltaan verovelvollisten yritysten vähennysoikeutta.

Lain 209 b §:ssä säädetään laskunantovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan sellaisista verottomista myynneistä, jotka oikeuttavat ostoihin sisältyvän veron palautukseen on annettava lasku. Yrityksillä olisi oikeus palautukseen 131 §:ään ehdotetun lisäyksen perusteella. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin viittaus ehdotuksen 38 f §:ään.

Lain 209 j §:ssä säädetään liiketoiminnan jatkajan ja liikkeen tai sen osan luovuttajan selvityksenantovelvollisuudesta. Pykälän määräaikaisesti voimassa olevaan 5 momenttiin tehtäisiin lisäys, jonka mukaan ehdotuksen 38 f §:ssä tarkoitetun ostajan olisi annettava myyjälle selvitys siitä, että Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavat tavarat tai palvelut tulevat 38 f §:n 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen muutosten vaikutukset julkiseen talouteen riippuvat siitä, kuinka paljon materiaaliapua ja niihin liittyviä palveluja luovutetaan esityksessä mainituin ehdoin ja kuinka kauan sota

Ukrainassa jatkuu. Mikäli lakiehdotuksen mukaista verovapautta sovellettaisiin komission päätösluonnosta vastaavasti 24.2.-31.12.2022, se vähentäisi valtion verotuottoa arviolta 1,3 miljoonaa euroa.

Ehdotuksen seurauksena yleishyödyllisille yhteisöille ja uskonnollisille yhdyskunnille tai hyödykkeitä niille luovuttaville myytävien Ukrainan pakolaisille lahjoitettavaksi tarkoitettavien tavaroiden myyntihintoihin ei sisältyisi arvonlisäveroa, joten näiden toimijoiden verokustannukset alenisivat vastaavasti. Yleishyödyllisiltä yhteisöiltä saatujen tietojen perusteella näiden toimijoiden arvioidaan lahjoittavan materiaaliapua Ukrainan pakolaisille esityksessä mainituin ehdoin noin 6,7 miljoonan euron arvosta vuoden 2022 aikana. Tästä määrästä arviolta 2,2 miljoonan euron arvosta hankittaisiin kotimaasta ja 4,5 miljoonan euron arvosta EU-alueelta. Arvio sisältää sekä Suomessa lahjoitettavat tavarat että Ukrainaan tehtävät lahjoitukset. Valtaosa lahjoituksista arvioidaan olevan Ukrainaan tehtäviä lahjoituksia. Kirkkohallitukselta saatujen tietojen perusteella seurakuntien Ukrainan pakolaisille tekemiä tavaralahjoituksia ei ole tässä vaiheessa tiedossa merkittävää määrää.

Suuri osa yleishyödyllisten yhteisöjen ja uskonnollisten yhdyskuntien tarjoamasta avusta arvioidaan toteutettavan muilla tavoin kuin sellaisena materiaaliapuna, jota tämän esityksen muutokset koskevat. Suomessa tapahtuvia Suomeen saapuneille Ukrainan pakolaisille tehtäviä tavaralahjoituksia ei ole tällä hetkellä tiedossa merkittävää määrää. Suomeen on saapunut helmikuuhun 2022 aikana arviolta noin 17 000 Ukrainan pakolaista, mutta määrä saattaa sisäministeriön arvion mukaan nousta 40 000–80 000 pakolaiseen vuoden 2022 aikana.

Verotuottovaikutusta syntyy myös siltä osin kuin yritykset lahjoittavat vähennyskelpoiseen tarkoitukseen hankkimiaan tavaroita esityksessä mainituin ehdoin, eivätkä lakiehdotuksen johdosta joudu suorittamaan lahjoituksista oman käytön veroa. Tämän kaltaisia lahjoituksia ei ole kriisin alkuvaiheessa tiedossa merkittävää määrää.

Vaikutus valtion talousarvioon

Valtion verokertymä alenisi yleishyödyllisille yhteisöille ja uskonnollisille yhdyskunnille aiheutuvaa kustannusten säästöä vastaavan määrän eli arviolta noin 1,3 miljoonaa euroa vuositasolla.

4.2 Hallinnolliset vaikutukset

Nollaverokannan säätäminen komission päätösluonnosta vastaavassa laajuudessa kotimaisiin myynteihin ja muista jäsenvaltioista tehtäviin yhteisöhankintoihin poistaisi voittoa tavoittelemattomien järjestöjen ja uskonnollisten yhdyskuntien hankintoja koskevan neutraalisuusongelman. Ilman nollaverokantaa verotus kannustaisi näitä toimijoita maahantuomaan tavarat itse sen sijaan, että ne hankkisivat tavaroita kotimaisilta maahantuojilta tai valmistajilta taikka toisista jäsenvaltioista. Muutos asettaisi siten Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden eri hankintatavat yhdenvertaiseen asemaan. Muutos edistäisi myös yritysten tähän tarkoitukseen tekemiä lahjoituksia, sillä yritykset eivät joutuisi suorittamaan lahjoituksista oman käytön veroa.

Ehdotettujen muutosten arvioidaan edistävän Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden hankintaa. Muutoksen arvioidaan parantavan kotimaisten ja muiden jäsenvaltioiden myyjien ja valmistajien toimintaedellytyksiä. Muutosten arvioidaan li-

säävän sekä myyjien että ostajien hallinnollista taakkaa jonkin verran niiden joutuessa erottelemaan Venäjän hyökkäystä Ukrainaan pakenevia varten tarvittavien tavaroiden myynnin, hankinnat ja käytön muista tavaroista.

Ehdotetut muutokset aiheuttaisivat Verohallinnolle ja Tullille vain vähäisiä lähinnä asiakasohjaukseen, ohjeistukseen ja tiedottamiseen liittyviä hallinnollisia kustannuksia. Muutosten ei arvioida aiheuttavan Verohallinnon tai Tullin lisärahoitustarvetta.

5 Voimaantulo

Ehdotetaan, että muutoslakiin kohdistuva laki ja pysyvästi voimassa olevaan lakiin kohdistuvan lain 38 f § tulisivat voimaan mahdollisimman pian. Pysyvästi voimassa olevaan lakiin kohdistuvan lain 131 §:n 1 momentin 1 kohta, 209 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 209 j §:n 5 momentti tulisivat voimaan vasta 1.7.2022, jolloin edellä mainitun muutoslain voimassaolo päättyy. Komission päätösluonnoksen mukaan päätöstä sovelletaan 24.2.–31.12.2022 välisenä aikana tapahtuviin tuonteihin. Tästä syystä säännöksiä sovellettaisiin taannehtivasti 24.2.2022 alkaen. Sääntelyn olisi tarkoitus olla voimassa vastaavasti joulukuun loppuun.

Säännöksiä sovellettaisiin 24.2.2022 ja 31.12.2022 välisenä aikana tapahtuvaan tavaran myyntiin, maahantuontiin ja yhteisöhankintaan ja tänä aikana suoritettuihin palveluihin.

6 Suhde muihin esityksiin

Arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettu laki 150/2022, jossa on kyse covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisten myyntien ja muista jäsenvaltioista tapahtuvien yhteisöhankintojen määräaikaisesta verovapaudesta, on voimassa 30.6.2022 asti. Mikäli kyseisen verovapauden voimassaoloa jatketaan, uutta lakia säädettäessä on huomioitava tässä esityksessä ehdotetut säännökset ja muutosten yhteensovittamistarpeet.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti arvonlisäverolain (1501/1993) 131 §:n 1 momentin 1 kohta ja 209 b §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1113/2021, sekä
lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 38 f § ja sen edelle väliaikaisesti uusi väliotsikko sekä 209 j §:ään, sellaisena kuin se on laissa 387/2021, väliaikaisesti uusi 5 momentti seuraavasti:

Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville jaettavat tavarat ja tavaroihin liittyvät palvelut

38 f §

Veroa ei suoriteta Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien tarpeisiin välittömästi liittyvien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankesta tai tällaisiin tavaroihin liittyvien palvelujen myynnistä, jos ostajana on:

1) Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville maksutta luovutettujen tavaroiden tuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta annetussa komission päätöksessä (EU) 2022/xxx tarkoitettu muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymä organisaatio omassa maassaan tapahtuvan toiminnan osalta, tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö taikka 5 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta;

2) 6 §:ssä tarkoitettu julkisyhteisö tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 13 §:ssä tarkoitettujen vastaanottopalvelujen järjestäjä siltä osin kuin tavarat luovutetaan tai palvelut suoritetaan niille vastikkeetta; tai

3) toimija, joka luovuttaa tavarat tai suorittaa palvelut vastikkeetta 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuille tahoille.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin vain, jos ostaja hankkii tavarat tai palvelut johonkin seuraavista käyttötarkoituksista:

1) jaettaviksi tai suoritettavaksi vastikkeetta niille henkilöille, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä;

2) asetettaviksi vastikkeetta niiden henkilöiden käyttöön, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä siten, että tavarat jäävät ostajan omistukseen;

3) luovutettavaksi Ukrainan valtiolliselle toimijalle tai Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten hyväksymälle hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestölle jaettavaksi tai suoritettavaksi vastikkeetta apua tarvitseville; tai

4) luovutettaviksi vastikkeetta 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ostaja tai 2 tai 3 kohdassa tarkoitettujen vastikkeettoman luovutuksen saaja ottaa tavarat tai palvelut muuhun kuin 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön, ostajan tai saajan on suoritettava tavaroista veroa niiden muuhun käyttöön ottamisajankohtana 84, 85 tai 85 a §:n nojalla määräytyvän verokannan mukaisesti ostohinnan tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan perusteella. Veron suorittaminen ei vaikuta 102 §:ssä tarkoitettuun vähennysoikeuteen.

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarahan tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 d, 38 f, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

2) myynnistä, joka on veroton 38 d, 38 f, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 j §

Edellä 38 f §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tai palvelut tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022. Sen 131 §:n 1 momentin 1 kohta, 209 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 209 j §:n 5 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä heinäkuuta 2022.

Lakia sovelletaan 24 päivänä helmikuuta 2022 tai sen jälkeen mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 tapahtuvaan tavarahan myyntiin, maahantuontiin ja yhteisöhankintaan sekä tänä aikana suoritettuihin palveluihin.

2.

Laki

arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (150/2022) 131 §:n 1 momentin 1 kohta, 209 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 209 j §:n 5 momentti seuraavasti:

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarahan tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 c, 38 d, 38 f, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

2) myynnistä, joka on veroton 38 c, 38 d, 38 f, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 j §

Edellä 38 c §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen. Edellä 38 f §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tai palvelut tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.5.2022

Pääministeri

Sanna Marin

HE 77/2022 vp

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

1.

Laki

arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti arvonlisäverolain (1501/1993) 131 §:n 1 momentin 1 kohta ja 209 b §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1113/2021, sekä

lisätään lakiin väliaikaisesti uusi 38 f § ja sen edelle väliaikaisesti uusi väliotsikko sekä 209 j §:ään, sellaisena kuin se on laissa 387/2021, väliaikaisesti uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville jaettavat tavarat ja tavaroihin liittyvät palvelut

38 f §

Veroa ei suoriteta Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien tarpeisiin välittömästi liittyvien tavaroiden myynnistä eikä yhteisöhankeimmasta tai tällaisiin tavaroihin liittyvien palvelujen myynnistä, jos ostajana on:

1) Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville maksutta luovutettujen tavaroiden tuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuonnille ja arvonlisäverosta annetussa komission päätöksessä (EU) 2022/xxx tarkoitettu muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymä organisaatio omassa maassaan tapahtuvan toiminnan osalta, tämän lain 4 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö taikka 5 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta;

2) 6 §:ssä tarkoitettu julkisyhteisö tai kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 13 §:ssä tarkoitettujen vastaanottopalvelujen järjestäjä siltä osin kuin tavarat luovutetaan tai palvelut suoritetaan niille vastikkeetta; tai

3) toimija, joka luovuttaa tavarat tai suorittaa palvelut vastikkeetta 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuille tahoille.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan kuitenkin vain, jos ostaja hankkii tavarat tai palvelut johonkin seuraavista käyttötarkoituksista:

1) jaettaviksi tai suoritettavaksi vastikkeetta niille henkilöille, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä;

2) asetettaviksi vastikkeetta niiden henkilöiden käyttöön, jotka ovat paenneet Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä siten, että tavarat jäävät ostajan omistukseen;

3) luovutettavaksi Ukrainan valtiolliselle toimijalle tai Ukrainan toimivaltaisten viranomaisten hyväksymälle hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestölle jaettavaksi tai suoritettavaksi vastikkeetta apua tarvitseville; tai

4) luovutettaviksi vastikkeetta 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ostaja tai 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu vastikkeettoman luovutuksen saaja ottaa tavarat tai palvelut muuhun kuin 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuun käyttöön, ostajan tai saajan on suoritettava tavaroista veroa niiden muuhun käyttöön ottamisajankohtana 84, 85 tai 85 a §:n nojalla määräytyvän verokannan mukaisesti ostohinnan tai sitä alemman todennäköisen luovutushinnan perusteella. Veron suorittaminen ei vaikuta 102 §:ssä tarkoitettuun vähennysoikeuteen.

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarain tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 d, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarain tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 d, 38 f, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

HE 77/2022 vp

Voimassa oleva laki

2) myynnistä, joka on veroton 38 d, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 j §

Ehdotus

2) myynnistä, joka on veroton 38 d, 38 f, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 j §

Edellä 38 f §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tai palvelut tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022. Sen 131 §:n 1 momentin 1 kohta, 209 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 209 j §:n 5 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä heinäkuuta 2022.

Lakia sovelletaan 24 päivänä helmikuuta 2022 tai sen jälkeen mutta viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 tapahtuvaan tavaran myyntiin, maahantuontiin ja yhteisöhankintaan sekä tänä aikana suoritettuihin palveluihin.

2.

Laki

arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (150/2022) 131 §:n 1 momentin 1 kohta, 209 b §:n 1 momentin 2 kohta ja 209 j §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarán tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 c, 38 d, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

131 §

Elinkeinonharjoittajalla on oikeus saada palautuksena tavarán tai palvelun hankintaan sisältyvä vero, jos hankinta liittyy:

1) toimintaan, josta ei suoriteta veroa 38 c, 38 d, 38 f, 56 tai 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan tai 60 b, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e tai 72 h §:n perusteella;

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

2) myynnistä, joka on veroton 38 c, 38 d, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 b §

Myyjän on annettava ostajalle lasku, jos ostajana on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö, joka ei ole elinkeinonharjoittaja:

2) myynnistä, joka on veroton 38 c, 38 d, 38 f, 43 a, 56 ja 58 §:n, 59 §:n 4 kohdan, 70, 70 b, 71, 72, 72 a–72 e ja 72 h §:n nojalla;

209 j §

Edellä 38 c §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

209 j §

Edellä 38 c §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen. *Edellä 38 f §:n 1 momentissa tarkoitetun ostajan on annettava myyjälle selvitys siitä, että tavarat tai palvelut tulevat mainitun pykälän 2 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .